

L'arnella de cal Riera de Baix

Del temps de la Inquisició

Sempre m'havia pensat que les intrigues de la Inquisició, poc afectaven als pobles petits com el nostre. Que la Inquisició quedava lluny del nostre territori. Que era cosa de mes enllà de les fronteres de Catalunya. En definitiva jo la situava especialment als territoris de parla castellana. Abans de posar-me a escriure, he volgut enterrar-me dels pecats i virtuts inquisitorials, que de tot hi hagué, i ne sortit una mica encaparrat; de llocs, de persones, d'estires i arronses i més coses, que per no encaparrar als lectors de com va funcionar aquesta institució judicial, em limitaré a dir que fou creada amb bona intenció *“amb la finalitat de vetllar per la puresa de la fe, investigant els errors i castigar-los publicament”* i contra les diferents heretgies que s'anaren succeint al llarg de la història; *“inicialment albigesos càtars que després s'estengué a d'altres camps, com la blasfèmia, excomunicats, bruixes, pecats contra la natura, adulteri, incest, etc.”*

La forma d'acusar i de jutjar era molt arbitrària i com tota cosa humana, subjecta a molts errors. Una denuncia, una sospita, una opinió pública etc. donava lloc a un interrogatori sotmès a turment i a presó del qual l'inquisidor dictava sentència que anava des de penes de presó, confiscació de bens, pelegrinatges, anar vestit de forma denigrant que comportava la infàmia de la gent, fins a la pena de mort generalment al foc. Bastava que una opinió pública les entrenés contra qualsevol per ésser injuriat i perseguit. D'aquí arranca la vella tradició verbal que el perseguit salvava la pell sols tocar o penjar-se de l'”Arnella de Cal Riera de Baix.”

Cal Riera de Baix, (avui Ca l'Engracieta) era una casa de molta solera moral, social i econòmica des de l'antigor. La llegenda tenia el seu fonament, no era perquè sí. Un fonament que vaig lligar caps al dia que va venir-me a les mans el nomenament de *“...Familiar de número del Sano Oficio..”* a favor del Sr. Manuel Riera i Domenech, atorgat *“.. en el Real Palacio de la Inquisición de Barcelona a los diez y seis dias del mes de Marzo de mil setecientos y sesenta y ocho años.”*

Tant lluny que jo feia el moviment de la inquisició i descobreixo que la tenia en el calaix dels meus avantpassats per línia materna. Resulta que una besàvia meva, era de cal Riera de Baix i es deia Cayetana que va casar-se a cal Trenca, mare de la meva padrina. L'avia; la reconeguda Sra. Tresa Gener i Riera de cal Trenca, la casa de la meva mare, on vaig recollir el document.

La padrina tenia un do especial en contar-nos rondalles que no les acabava mai i ens tenia embadalits. Aleshores ens semblaven sortides de llur admirable imaginació però que després amb el temps he descobert que eren fets i episodis reals. Entre aquestes, ens explicava amb riquesa de detalls, que els seus avis tenien tanta influència que quan algú era perseguit i colpejat pels lladres o malfactors tant sols arribar a tocar l'arnella de la seva casa ja estava a salvo.

Aquest relat va cobrar veracitat al dia que vaig trobar el document. Un document fet de pedra picada amb tots els seus ets i uts, que no em resisteixo a transcriure'n el seu contingut. És un document real i interessant per copsar-ne la seva dimensió que crec pot interessar als lectors i conèixer encara que mínimament com funcionava la discutida Inquisició, que seria igual a tots i a cada un dels agents dels nostres pobles.

Copio textualment.

D. Juan Antonio de Eguia Aranguren Arriquibar Secretario del Secreto del Santo offº. desta Inquisición del Principado de Cathaluna..

Certifico: que por mandato del Tribunal del citado Santo Offº (Oficio) se recibieron Informaciones de la naturaleza lexitimidad y limpieza de sangre de Manuel Riera y Domenech Labrador natural de la villa de Verdú Obispado de Solsona como por Familiar de número del Stº. Offº., a tenor de la memoria de sus Padres y Abuelos Paternos y Maternos que es como sigue.

Padres

Miguel Riera Labrador, natural de Monxalau, (?) difunto y Coloma Domenech natural de Guimera.

Abuelos Paternos.

Manuel Riera Labrador, natural de Monxalau (?) y Theresa Llobera, natural de Pallargas, ya difuntos.

Abuelos Maternos.

P.... Domenech Labrador y Tecla Tarroja naturales de Guimera ya difuntos.

Y juro a Dios mio Señor y a esta sena' (señal) + de Cruz, que assí yo, como los referidos Mios Padres; y Abuelos Paternos y Maternos, somos, y fueron Christianos limpios, y de limpia sangre sin tara ni macula alguna; hijos lexitimos, y de lexitimo Matrimonio, y sin ningun impedimento, que obste a esta pretension; y por ser verdad, firmo en la villa de Verdú, a veinte y nueve del Mes de Octubre de mill setesientos sesenta y siete. = Manuel Riera y Domenech.

Y que executadas las citadas Informaciones en los Lugares de sus respectivas naturalezas, segun estilo del Stº. Officio; y vista en el Tribunal de el, por su Auto de onze del Mes de Febrero del presente año de mill setesientos, sesenta y ocho, fueron aprovadas, y dadas por vastantes, para que el expresado Manuel Riera y Domenech pudiese ser, y fuese Familiar de numero del Stº. Offº. en la villa de Verdú, Obis pado de Solsona; y que en su consecuencia oyda de la el juramento acostum brado de fidelidad, y Secreto; segun que todo por mas extenso resultado de dichas informaciones originales que quedan en la Camera de este Secreto, a la que me remito: Y para que conste, donde convenga, de drn (?) del Stº. Tribunal, y pedimento del mencionado Manuel Riera y Domenech, doy la presente, sellada con el Sello del Stº. Offº. En el Real Palazío de la Inquisicion de Barcelona, a los diez y seis dias del Mes de Marzo de mill setezientos, y sesenta y ocho años.

Juan Antº. De Eguia

Hi ha el segell en relleu de la Inquisició.